

Verslag politiek café Welzijn, 24 februari 2026

Zó werkt welzijn in de wijk!

Hoe zorgen we dat elke Arnhemmer kan meedoen? Die vraag bracht zo'n 65 sociaal werkers, onderzoekers, (aspirant) raadsleden, wethouder en inwoners op 24 februari bijeen in Willemeen voor het eerste Politiek Café Welzijn van Rijnstad en SWOA.

Geen lange inleidingen, geen abstracte beleidsverhalen. Wel: scherpe vragen, praktijkvoorbeelden en de gedeelde overtuiging dat wie zwelzijn en bestaanszekerheid serieus neemt, moet investeren in de sociale basis.

Veerkracht begint niet in de spreekkamer

Gespreksleider Lan Lan Zhang introduceert het eerste thema van de avond: veerkracht. Als opwarmertje voor een goed gesprek hierover legt ze de zaal drie vragen voor. Wat gebeurt er de komende twintig jaar met het aantal 80-plussers? Hoeveel Nederlanders geven mantelzorg? En waarom komen veel mensen met lichamelijke klachten terug bij de huisarts? De aanwezigen kennen de antwoorden. Het aantal ouderen in Nederland verdubbelt de komende jaren en ook hun gemiddelde leeftijd neemt toe. Met als gevolg: een nóg grotere vraag naar zorg. De vijf miljoen mantelzorgers die Nederland op dit moment telt (een op drie), zijn dan ook onmisbaar – en verdienen meer aandacht. Net als de onderliggende problemen van mensen die zich terugkerend bij de huisarts melden. Zij kampen niet alleen met fysieke of mentale aandoeningen, maar ook met bijvoorbeeld geld-, werk- of woonzorgen; problemen die vaak met elkaar samenhangen en elkaar over en weer versterken.

Marloes Kleinjan, lector Zorg en Dienstverlening aan de HAN en een van de panelleden van vanavond, reageert: “Slechts 11 procent van onze gezondheid wordt bepaald in of door de zorg.” Dat betekent dat met name hoe we wonen, werken, rondkomen en samenleven van enorme betekenis is op hoe het met ons gaat. “Zie gezondheid dus niet als zorgdossier,” klinkt haar advies aan de Arnhemse politieke partijen, “maar investeer structureel in de sociale basis.”

De een heeft iets nodig, de ander heeft iets over

De andere experts op het gebied van veerkracht in de wijk zijn Astrid Hofman, sociaal gebiedsgericht werker en community builder bij SWOA, Rob Kempenaar, projectadviseur bij SWOA en Rijnstad-collega Jacqueline Schilling, opbouwwerker in Malburgen. Zorgen voor elkaar gaat niet alleen over ziek zijn, zo trekken zij de lijn van het betoog van Marloes door. Veel mensen hebben ‘gewoon’ behoefte aan contact, aan omkijken naar elkaar. De een heeft iets nodig, de ander heeft iets over. Hoe beter we onze inwoners kennen, hoe beter we die twee met elkaar kunnen verbinden.

Verder moeten we goed omkijken naar en ondersteuning bieden aan inwoners die informele zorg leveren: familie, vrienden, burens, omwonenden. Er wordt steeds meer van hen gevraagd, weet Rob ook uit eigen ervaring. Met het risico dat zij overbelast raken. Dus ook deze experts adviseren: investeer nou in de sociale basis – want dat is een investering in veerkracht!

Rondlopen, aanbellen en terugkomen

Wie wil weten wat er speelt in de wijk, moet dáár aanwezig zijn. Opbouwwerker Jacqueline vertelt hoe ze lopend en fietsend haar gezicht in de wijk laat zien, overal praatjes aanknoopt en

soms ook bij mensen aanbelt als haar iets opvalt. Zo raakt ze vertrouwd met de inwoners en zij met haar. En zo pikt ze allerlei signalen op. Over afval en overlast, maar ook over de mooie dingen die inwoners meemaken en organiseren. Een collega uit de zaal vult aan: “We gaan bijvoorbeeld met een bolderkar met koffie de wijk in. De eerste keer gebeurt er niks, de tweede keer misschien ook niet. De derde keer gaan de gordijntjes open en de vierde keer hebben we contact.” Ook bij oudere inwoners werkt die aanpak. Sociaal werkers bellen bij hen aan, vaak samen met iemand van de woningcorporatie. Zo bereiken ze ook de mensen die zich niet vanzelf melden en kunnen ze vragen over wonen en welzijn gericht en zo nodig in samenhang oppakken. Wat de politiek hiervan kan leren: een relatie opbouwen kost tijd en vertrouwen groeit langzaam. En dus: investeer niet alleen in kortdurende projecten. Want als die stoppen, vloeit de energie weg en blijft duurzame verandering uit.

Bewoners weten wat werkt

Astrid vertelt over een bewoner die een kledingweggeefmarkt in de eigen flat organiseerde. Er kwamen plantjes bij, twee andere bewoners maakten een weggeefkast. En toen weer een ander verhuisde, bood die een deel van zijn huisraad aan medebewoners aan. Zo kwam er iets tot stand dat groter was dan het oorspronkelijke initiatief: mensen leerden elkaar kennen, kregen meer oog voor elkaar. En dat werkte zo goed, omdat het vanuit de bewoners zelf kwam. Onderzoek naar voorzorg- en wijkcirkels bevestigt dat, zegt Marloes. Er moet een gevoel van urgentie zijn, een gedeeld belang en bewoners die vanaf het begin meedoen. Niet als doelgroep, maar als mede-initiatiefnemer. De (aspirant) raadsleden krijgen dan ook als advies mee: als je iets bedenkt, vraag dan niet pas naderhand of bewoners daarop zitten te wachten. Betrek ze meteen, neem hun ervaringen en inzichten mee en doe het samen, vanaf dag één.

Bestaanszekerheid is meer dan inkomen

Na de pauze is bestaanszekerheid het onderwerp van gesprek, al zijn de twee thema's van de avond natuurlijk onlosmakelijk met elkaar verbonden.

Wat hebben mensen nodig om zich zeker te voelen? Een greep uit de antwoorden van alle aanwezigen: Een dak boven het hoofd. (Perspectief op) werk. Van betekenis zijn. Voldoende inkomen en sociale zekerheid. Grip op geld. Een stevig sociaal netwerk. Autonomie. Vertrouwen in instanties.

Sociaal raadvrouw Marieke Kool-Nawijn (Rijnstad) ziet dagelijks mensen die bestaansonzekerheid ervaren. Op acht plekken in de stad houden zij en haar collega's wekelijks (of meerdere keren per week) inloopspreekuren, op vaste momenten met vaste gezichten. Achter een vraag over een uitkering schuilt soms ook een vraag over psychische klachten. Ook een echtscheiding brengt verschillende vragen mee, zoals inkomen, huisvesting, recht op toeslagen en hoe gaan we om met de zorg van de kinderen? Problemen komen vaak niet alleen (samenwerken is dus een must!). En het doet er niet toe hoe mensen erin terechtgekomen zijn, zegt Marieke. “Waar het om gaat, is dat we oog hebben voor wat het met iemand doet. We zijn onafhankelijk, hebben geen oordeel en staan naast de inwoners. Samen denken we na of en hoe wij of een partnerorganisatie kunnen ondersteunen.”

Verzilver al die meerwaarde

Renske Verheij, procesbegeleider Wonen, welzijn en zorg bij Spectrum, constateert dat er soms te veel zelfredzaamheid van inwoners verwacht wordt. Dat werpt een drempel op om hulp te vragen, want niemand wordt graag als onzelfredzaam gezien. Marieke herkent dit. Mensen willen

wel, maar kunnen niet. De regelgeving is complex. Soms durven ze niet. Er is veel wantrouwen als het over de overheid gaat. Soms openen inwoners brieven van de overheid niet uit angst dat ze iets verkeerd hebben gedaan. Of ze vragen ze toeslagen niet aan uit angst om terug te moeten betalen.

Wat is volgens beide experts en de professionals in de zaal nodig? Menselijker handelen. Wel ondersteunen, maar niet de regie van inwoners overnemen. Vertrouwen op hun ervaringskennis. En de vele kleine bijdragen die zij leveren meer waarderen. Een boodschap voor de burens, helpen bij een weggeefpunt, dat soort activiteiten zijn zó belangrijk voor inwoners en hun omgeving. Maar we kijken er vaak overheen. Opbouwwerkers weten bij uitstek wat er allemaal in de wijk aanwezig is aan ideeën, inzet en talent. En zij kunnen mensen met elkaar verbinden om die waarde te helpen verzilveren. Daarom tot slot ook nog dit advies aan de (aspirant) raadsleden: verbreed je perspectief, ga met opbouwwerkers, sociaal raadsleden en inwoners in gesprek en verdiep jouw kennis met die van hen.

Alle adviezen op een rij

Als één ding duidelijk is geworden tijdens deze inspirerende avond, dan is het dit: de wil om het verschil te maken is er. En wordt door velen dagelijks in de praktijk gebracht. Om daar nog een schepje bovenop te doen, hieronder nog een keer alle adviezen aan de (aspirant) raadsleden op een rij.

- 1. Investeer structureel in de sociale basis**

Dus niet in losse projecten van twee jaar, maar langdurig. Vertrouwen en duurzaamheid bouw je niet op binnen een subsidieperiode.

- 2. Ga de wijk in**

Bedenk beleid niet op afstand. Loop mee met opbouwwerkers of bezoek een inloopspreekuur, ga in gesprek met inwoners en werk samen.

- 3. Betrek bewoners vanaf het begin**

Informeel niet achteraf, maar ontwerp nieuwe plannen samen

- 4. Waardeer informele inzet**

Mantelzorgers, burenhulp, vrijwilligers en lotgenotengroepen verdienen steun, geen extra druk.

- 5. Werk integraal**

Gezondheid, wonen, werk en schulden zijn geen losse dossiers. Zie de mens achter het verhaal en voorkom versnippering in beleid en uitvoering.

- 6. Investeer in laagdrempelige ontmoetingsplekken**

Want dáár vang je signalen op en ontstaan contacten, initiatieven én oplossingen.

- 7. Maak regelingen eenvoudiger**

Zodat de inhoud voor iedereen te begrijpen is. En soms levert de oplossing voor het ene probleem, een nieuw probleem op een ander gebied. Heb een brede blik en brede kennis.